

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний аграрно-економічний університет

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор,
проректор з науково-
педагогічної роботи ХДАЕУ
Бікторія ГРАНОВСЬКА
«21» березня 2022 р.

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА
навчальних і виробничих практик
для здобувачів вищої освіти агрономічного факультету
освітніх рівнів "Бакалавр" та "Магістр"
спеціальності 202 «Захист і карантин рослин»

Херсон – 2022

УДК: 371.315.6: 63

Наскрізню програму навчальних і виробничих практик розглянуто, схвалено і рекомендовано до друку методичною комісією агрономічного факультету, протокол протокол № 6 від 15.03. 2022 р.

Укладачі: професор Марковська О.Є., доценти: Іванів М.О., Минкін М.В., Мринський І.М., Урсал В.В.

Наскрізна програма навчальних і виробничих практик для здобувачів агрономічного факультету освітніх рівнів «Бакалавр» та «Магістр» зі спеціальності 202 Захист і карантин рослин. Херсон: РВВ «Колос», 2022. 29 с.

У методичній розробці викладено програму навчальних і виробничих практик та методичні вказівки до їх проходження для здобувачів вищої освіти агрономічного факультету спеціальності 202 Захист і карантин рослин. Висвітлено загальні положення, мету і завдання практик та форми звітів про їх проходження.

© Іванів М.О. 2022
© Марковська О.Є. 2022
© Минкін М.В.
© Мринський І.М. 2022
© Урсал В.В. 2022

ЗМІСТ

Передмова.....	4
1. Програма комплексної ознайомчої практики зі спеціальності 202	
Захист і карантин рослин.....	5
2. Програма комплексної навчальної практики з захисту рослин.....	9
3. Програма виробничої переддипломної практики з ОР бакалавр.....	14
4. Програма виробничої переддипломної практики з ОР магістр.....	21

ПЕРЕДМОВА

Практика здобувачів є невід'ємною частиною процесу підготовки фахівців із захисту і карантину рослин у Херсонському державному аграрно-економічному університеті. Практика передбачає отримання здобувачами достатнього обсягу практичних знань і навичок роботи в галузі захисту і карантину рослин. З цією метою наскрізною програмою передбачене безперервне практичне навчання здобувачів, починаючи з 1-го року навчання і до випуску. Строки проведення практик визначені в навчальному плані.

Метою практики є оволодіння здобувачами сучасними методами, формами організації та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії, формування у них, на базі одержаних у вищому навчальному закладі знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Практика здобувачів передбачає безперервність та послідовність її проведення при одержанні потрібного достатнього обсягу практичних знань і умінь, необхідних для майбутньої роботи в с.-г. підприємствах.

Навчальним планом підготовки фахівців освітнього ступеня «Бакалавр» і «Магістр» зі спеціальності 202 Захист і карантин рослин передбачені такі види практик:

№ п/п	Вид практики	Семестр	Кількість кредитів	Кількість годин
1	Комплексна ознайомча	II	6	180
2	Комплексна навчальна	IV	6	180
3	Виробнича переддипломна освітній ступінь «Бакалавр»	VI	15	450
4	Виробнича переддипломна освітній ступінь «Магістр»	II	12	360

Наскрізна програма є основним документом, який визначає обсяг, строки і загальний порядок проведення практичних занять здобувачів.

Після проведення практик керівники складають короткий письмовий звіт про виконання програми практики та вказують обсяг виконаної роботи в процесі її проходження в двох примірниках – один направляється в деканат, другий – в навчально-методичний відділ. У звіті повинні висвітлюватись такі питання:

1. Завдання, місце та час проведення практики.
2. Умови і особливості проходження практики.
3. Дотримання здобувачами правил з техніки безпеки.
4. Ступінь і якість виконання практики здобувачами.

1. Програма комплексної ознайомчої практики зі спеціальності «Захист і карантин рослин»

Термін проведення – II семестр

Тривалість практики – 4 тижня (180 годин)

Формування програмних компетентностей та результатів навчання

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності та результати навчання
ЗК 1.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ФК 4.	Здатність виявляти, локалізувати і ліквідувати регульовані шкідливі організми за результатами інспектування та фітосанітарної експертизи.
ФК 5.	Здатність розробляти і застосовувати технології захисту рослин на об'єктах сільськогосподарського та іншого призначення
ФК 8.	Здатність застосовувати агротехнічні, біологічні, організаційно-господарські методи для довгострокового регулювання розвитку та поширення шкідливих організмів до господарсько-невідчутного рівня на основі прогнозу, економічних порогів шкідливості, ефективності дії корисних організмів, енергоощадних та природоохоронних технологій, які забезпечують надійний захист рослин і екологічну безпеку довкілля.
ПРН 2.	Розуміти причинно-наслідкові зв'язки розвитку господарств сільськогосподарського призначення усіх форм власності та використовувати в професійній діяльності фахівця з захисту і карантину рослин.
ПРН 6.	Коректно використовувати доцільні методи спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування об'єктів агробіоценозів та підтримання їх стабільності для збереження природного різноманіття.
ПРН 12.	Дотримуватися вимог охорони праці

Мета практики: ознайомити здобувачів з особливостями майбутньої професії та формами господарств (господарювання), основними представниками флори та рослинності південної зони України, закріпити знання набуті в процесі вивчення курсу «Трактори і автомобілі», оволодіти прийомами керування та технічного обслуговування гусеничних та колісних тракторів та надати практикантам можливість більш глибоко засвоїти одержані теоретичні знання, оволодіти професійними навичками, методами дослідження, практичної роботи в захисті рослин.

Організація практики (місце проведення, форма, керівництво).
Ознайомча практика проводиться у весняно-літній період на першому курсі підготовки бакалаврів на навчально-дослідних полігонах, у профільних

науково-дослідних установах, навчально-дослідних господарствах та окремих передових виробничих підприємствах галузі академічними групами чи підгрупами під керівництвом викладачів кафедр: ботаніки та захисту рослин; рослинництва та агроінженерії. За загальне керівництво практикою викладачу передбачається відповідне педагогічне навантаження, яке становить не більше 6 годин на день (30 годин на тиждень).

На початку ознайомчої практики обов'язково проводиться інструктаж здобувачів з охорони праці, техніки безпеки, пожежної безпеки, особистої та виробничої гігієни і санітарії.

План проведення комплексної ознайомчої практики та розподіл годин

№ п/п	Зміст навчальної практики	Кількість годин
Кафедра ботаніки та захисту рослин		
1	Видача завдання, пояснення та інструктаж техніки безпеки.	2
2	Експурсії до провідних профільних господарств	50
3	Збір рослинності південного Степу	8
4	Збір рослин лугов, заплав, лісів	8
5	Визначення роду та виду рослин	10
6	Оформлення гербарію	18
7	Здача гербарію	16
8	Ведення щоденника, оформлення звіту	8
Всього		120
Кафедра рослинництва та агроінженерії		
7	Видача завдання, пояснення та інструктаж техніки безпеки при роботі на тракторах.	2
8	Технічне обслуговування тракторів:	8
	Проведення КТО (комплексного технічного обслуговування).	2
	Проведення ТО-1 тракторів	2
	Проведення ТО-2 тракторів	2
	Проведення ТО-3 тракторів	2
9	Підготовка трактора та практичне управління трактором на автодромі	10
10	Пуск, прогрівання двигуна, рух з місця, зупинка та керування трактором на знижених передачах.	10
11	Навчальна їзда на колісному та гусеничному тракторах на підвищених передачах по прямій та з поворотами. Застосування крутих поворотів на знижених передачах з зупинками в указаних місцях.	10
12	Керування тракторів по прямому шляху з поворотами, під'їзд і агрегування з причіпними с.-г. машинами. Керування колісного і гусеничного трактора за вішками (перша борозна) і за слідом маркера	12
13	Ведення щоденника, оформлення звіту	8
Всього		60
Разом:		180

У результаті проходження практики здобувачі повинні:

вміти:

- ✓ збирати і фіксувати ботанічні об'єкти;

- ✓ закладати та виготовляти гербарні зразки;
- ✓ користуватись довідниковою літературою для визначення рослин;
- ✓ розрізняти кормові, лікарські, отруйні та бур'янисті рослини в природних фітоценозах;
- ✓ описати та скласти рослинну асоціацію і дати їй назву.
- ✓ вибирати засоби для транспортного забезпечення технологічних процесів;
- ✓ обґрунтовувати вибір і встановлювати необхідні параметри ходових систем тракторів (ширина гусениць і коліс, тиск у шинах, колія, кліренс тощо);
- ✓ виконувати встановлені і робочі регулювання робочого обладнання тракторів (навісних систем, вала відбору потужності, привідних шківів тощо);
- ✓ визначати і оцінювати основні агротехнічні, техніко-економічні і екологічні параметри тракторів, їх вплив на ґрунт, повітря, продукцію та об'єкти довкілля.

Під час ознайомчої практики здобувачі ведуть щоденники встановленого зразка, в яких записують відомості про характер, обсяг виконаних робіт тощо, а також робочі зошити і альбоми, в яких надають скорочену характеристику місця практики (господарства), замальовують і описують визначені види рослин, хвороб і т.д. Щоденники перевіряє керівник практики.

По закінченні практики здобувачі складають комплексний залік, оцінку заносять до залікової книжки.

2. Програма комплексної навчальної практики з захисту рослин

Термін проведення –IV семестр.

Тривалість практики – 4 тижня (180 годин).

Формування програмних компетентностей та результатів навчання

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності та результати навчання
ЗК 1.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 2.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 3.	Знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК 7.	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями та пошуку.
ЗК 9.	Здатність приймати обґрунтовані рішення.
ЗК 10.	Здатність працювати в команді.
ЗК 12.	Навички здійснення безпечної діяльності.
ФК 1.	Здатність проводити фітосанітарну діагностику хвороб рослин, комах, кліщів, нематод, гризунів та бур'янів за сучасними принципами і методами.
ФК 2.	Здатність інспектувати об'єкти регулювання з метою забезпечення дотримання ними фітосанітарних заходів у процесі виробництва, зберігання, транспортування, реалізації, експорту, імпорту, транзиту продукції рослинного походження.
ФК 4.	Здатність виявляти, локалізувати і ліквідувати регульовані шкідливі організми за результатами інспектування та фітосанітарної експертизи.
ФК 5.	Здатність розробляти і застосовувати технології захисту рослин на об'єктах сільськогосподарського та іншого призначення.
ФК 8.	Здатність застосовувати агротехнічні, біологічні, організаційно господарські методи для довгострокового регулювання розвитку та поширення шкідливих організмів до господарсько-невідчутного рівня на основі прогнозу, економічних порогів шкідливості, ефективності дії корисних організмів, енергоощадних та природоохоронних технологій, які забезпечують надійний захист рослин і екологічну безпеку довкілля.
ПРН 6.	Коректно використовувати доцільні методи спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування об'єктів агробіоценозів та підтримання їх стабільності для збереження природного різноманіття.
ПРН 12.	Дотримуватися вимог охорони праці

Мета практики: поглиблення та закріплення теоретичних знань здобувачів стосовно біологічних особливостей бур'янів, комах, збудників хвороб, розробки заходів регулювання чисельності шкідливих організмів в агрофітоценозах агротехнічними методами, закріплення і поглиблення теоретичних знань і набуття практичних навичок по регулюванню і наладці с.-г. машин, а також перевірка якості роботи агрегатів при виконанні механізованих робіт.

Організація практики (*місце проведення, форма, керівництво*). Базою практики студентів є підприємства агропромислового комплексу, дослідне поле Херсонського державного аграрно-економічного університету, територіальні підрозділи Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, фітосанітарні лабораторії, науково-дослідні установи та підпорядковані їм дослідні господарства, які мають відповідні можливості для забезпечення виконання затвердженої програми. Форма проведення – виїзд здобувачів для безпосередньої участі у виробничому процесі підготовки та проведення обробки ґрунту, визначенню якості механізованих робіт, здійснення агромоніторингу, визначенню забур'яненості, заселеності шкідниками, ураження хворобами, плануванню та проведенню заходів боротьби зі шкідливими організмами, ознайомленню із сівозмінами у базових господарствах, збору гербарію бур'янистої рослинності півдня України.

Керівництво – викладачі кафедр: ботаніки і захисту рослин; землеробства; рослинництва та агроінженерії.

План проведення комплексної навчальної практики та розподіл годин

№ п/п	Зміст навчальної практики	Кількість годин
Кафедра ботаніки та захисту рослин		
1	Видача завдання, пояснення та інструктаж техніки безпеки.	4
2	Облік забур'яненості	6
3	Картографування забур'яненості посівів	6
4	Збір колекції бур'янів, їх визначення та систематизація	6
5	Оформлення гербарію.	6
6	Збір колекції насіння	6
7	Збирання, вивчення та облік ґрунтових комах і комах на поверхні ґрунту	6
8	Збирання і вивчення комах, які живуть на рослинах. Збирання комах-запилювачів з різних рослин.	6
9	Збирання комах на деревах і кущах.	6
10	Виготовлення ентомологічних колекцій та гербаріїв пошкоджених рослин. Складання морфологічного опису комах	6
11	Типи хвороб рослин	6

12	Збір гербарію сільськогосподарських культур з ознаками ураження, проведення мікроскопічного аналізу, визначення типу хвороби та її збудника (щоденно з кожної теми)	24
13	Ведення щоденника, оформлення звіту	8
Всього		90
Кафедра землеробства		
14	Видача завдання, пояснення та інструктаж техніки безпеки.	2
15	Ознайомлення із складовими системи землеробства, особливостями ґрунтозахисної та контурно-меліоративної організації території господарств.	2
16	Знайомство із сівозмінами господарства.	2
17	Оцінка фітоценотичного стану посівів культур у сівозміні	6
18	Розробка системи заходів боротьби з бур'янами	6
19	Система обробітку ґрунту у сівозміні.	6
20	Організація проведення основних видів польових робіт.	6
21	Оцінка якості польових робіт у господарстві.	6
22	Комплексна оцінка стану посівів культур після різних попередників.	6
23	Ведення щоденника, оформлення звіту	3
Всього		45
Кафедра рослинництва та агроінженерії		
24	Видача завдання, пояснення та інструктаж техніки безпеки	2
25	Перевірка технічного стану плуга, підготовка його до роботи, оранка перевірка якості роботи	4
26	Підготовка зернової сівалки до роботи, посів, перевірка якості роботи	4
27	Підготовка просапної сівалки до роботи	4
28	Підготовка просапного культиватора до роботи	4
29	Підготовка машин для внесення добрив	4
30	Підготовка машин для внесення засобів захисту рослин	8
31	Технічне обслуговування і практична їзда на зернозбиральному комбайні	4
32	Визначити втрати зерна за зернозбиральним комбайном	4
33	Післязбиральний обробіток зерна	4
34	Ведення щоденника, оформлення звіту та складання звіту	3
Всього		45
Разом:		180

У результаті проходження практики здобувачі повинні:

вміти:

- визначати основні бур'яни, розповсюджені в нашій зоні;
- розрізняти карантинні бур'яни та запропонувати заходи по обмеженню їх, розповсюдження;
- визначати основні шляхи поширення бур'янів полями господарства;
- розробляти комплексні заходи боротьби з бур'янами при вирощуванні культур у сівозміні з урахуванням фактичної забур'яненості;
- проводити картографування забур'яненості;
- розробляти науково обґрунтовану систему обробітку ґрунту при вирощуванні основних сільськогосподарських культур;
- призначити необхідні заходи обробітку ґрунту в конкретних полях сівозміні з урахуванням їх стану;
- підготувати поле для проведення обробітку ґрунту.
- проводити оцінку якості виконання польових робіт;
- проводити агрономічну оцінку стану поля або посівів;
- обґрунтовувати вибір с.-г. машин та їх робочих органів для виконання операцій з вирощування с.-г. культур;
- забезпечувати проведення технологічного налагодження с.-г. машин на задані умови та режими роботи;
- виконувати встановлювальні і робочі регулювання с.-г. машин у польових умовах;
- розпізнавати зовнішні ознаки кожної стадії індивідуального розвитку комах різних рядів;
- проводити спостереження за фенологією комах на різних стадіях розвитку;
- проводити облік чисельності та розмноження шкідливих комах ;
- складати морфологічний опис комах;
- розраховувати суму ефективних температур біологічного розвитку комах;
- визначати типи хвороб рослин за зовнішніми ознаками їх прояву;
- виготовляти тимчасові та постійні мікропрепарати збудників хвороб рослин;
- відбирати в польових умовах уражені рослини із характерними ознаками та проводити їх гербаризацію;
- виконувати діагностику хвороб рослин з використанням атласів, визначників, довідників;
- кваліфіковано оцінити проблемну ситуацію, визначити поширення та розвиток хвороби у посівах.

Звітність про проходження практики.

Під час проведення практики здобувач веде щоденник, де послідовно занотовує виконувані роботи.

За результатами проходження практики здобувачі оформлюють «Звіт» де викладають за передбаченою схемою усі розділи практики у вигляді розрахунків, карт, схем фотографій та пояснення. Рекомендований обсяг звіту 8-12 сторінок.

Звіт оформляється згідно загальних вимог, що до виконання письмових робіт і повинен бути захищеним у передбачені навчальним планом строки. За результатами практики здобувачі отримують «залік».

3. Програма виробничої переддипломної практики здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня

Термін проведення – VI семестр

Тривалість практики – 10 тижнів (450 годин)

Формування програмних компетентностей та результатів навчання

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності та результати навчання
ЗК 1.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 2.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 3.	Знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК 7.	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями та пошуку
ЗК 9.	Здатність приймати обґрунтовані рішення.
ЗК 10.	Здатність працювати в команді
ЗК 12.	Навички здійснення безпечної діяльності.
ФК 1.	Здатність проводити фітосанітарну діагностику хвороб рослин, комах, кліщів, нематод, гризунів та бур'янів за сучасними принципами і методами.
ФК 2.	Здатність інспектувати об'єкти регулювання з метою забезпечення дотримання ними фітосанітарних заходів у процесі виробництва, зберігання, транспортування, реалізації, експорту, імпорту, транзиту продукції рослинного походження.
ФК 5	Здатність розробляти і застосовувати технології захисту рослин на об'єктах сільськогосподарського та іншого призначення.
ФК 8	Здатність застосовувати агротехнічні, біологічні, організаційно господарські методи для довгострокового регулювання розвитку та поширення шкідливих організмів до господарсько-невідчутного рівня на основі прогнозу, економічних порогів шкідливості, ефективності дії корисних організмів, енергоощадних та природоохоронних технологій, які забезпечують надійний захист рослин і екологічну безпеку довкілля.
ПРН 2.	Розуміти причинно-наслідкові зв'язки розвитку господарств сільськогосподарського призначення усіх форм власності та використовувати в професійній діяльності фахівця з захисту і карантину рослин.
ПРН 7.	Складати технологічні карти для організації заходів із захисту рослин.
ПРН 8.	Уміти координувати, інтегрувати та удосконалювати організацію виробничих процесів під час проведення заходів із захисту рослин.
ПРН 9.	Ефективно планувати час для отримання прогнозованих результатів діяльності із захисту і карантину рослин.

ПРН 10.	Навчати, контролювати і оцінювати професійні навички працівників, задіяних у виконанні заходів із захисту і карантину рослин.
ПРН 11.	Дотримуватися вимог законодавства у сфері захисту і карантину рослин та оперативно реагувати на зміни в законодавстві.
ПРН 12.	Дотримуватися вимог охорони праці.
ПРН 14.	Застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.

Мета проходження виробничої переддипломної практики: сформувати навички практичної роботи, необхідні для самостійного здійснення діяльності з захисту і карантину рослин, прийняття професійно-виважених рішень, участь у проведенні наукових досліджень.

Завдання виробничої практики:

- ❖ вивчення особливостей професійної діяльності фахівців з захисту рослин в організаціях різного типу – передових с.-г. підприємствах, фермерських господарствах, навчальних та науково-дослідних закладах Херсонської області та інших областей півдня України;
- ❖ закріплення практичних навичок, необхідних для самостійного здійснення сільськогосподарської діяльності, формування та вдосконалення навичок захисту рослин;
- ❖ застосування на практиці знань, здобутих під час теоретичного навчання;
- ❖ системна підготовка до державних іспитів;
- ❖ розвинення творчих здібностей, уміння самостійно приймати рішення;
- ❖ навчання плануванню та організації робочого часу, здатності працювати в колективі;
- ❖ проведення спостережень та досліджень, накопичення матеріалу для кваліфікаційної роботи

Після завершення виробничої практики здобувачі повинні:

знати:

- ✓ нормативно-правові документи, які регламентують діяльність бази практики;
- ✓ порядок і зміст виконання основних видів діяльності господарства;
- ✓ форми, зміст і методи діяльності наставника здобувача-практиканта;
- ✓ структуру і методи керівництва в господарстві;
- ✓ особливості захисту с.-г. культур в господарстві;
- ✓ систему заходів щодо підвищення врожайності с.-г. культур та боротьби з втратами врожаю.

вміти:

- ✓ підбирати, систематизувати, опрацьовувати і використовувати необхідну управлінську інформацію, вільно користуватися інформаційною базою;
- ✓ приймати реальні управлінські рішення;
- ✓ складати документи, здійснювати їх облік і зберігання;
- ✓ приймати участь в науково-дослідній роботі, впровадженні передового досвіду;

- ✓ показувати свої професійні знання й навички;
- ✓ працювати з людьми та керувати підлеглим колективом;
- ✓ формулювати виважені пропозиції (або їх проекти) щодо вдосконалення діяльності організації.

Програма виробничої практики включає реалізацію таких загальних позицій:

- ❖ вивчення структури бази практики;
- ❖ вивчення функціональних обов'язків посадової особи – керівника практики, ознайомлення з робочим місцем;
- ❖ вивчення режиму роботи господарства;
- ❖ ознайомлення за згодою керівника практики з робочими документами і матеріалами;
- ❖ вивчення нормативних та інструктивних документів, що стосуються діяльності господарства та конкретної посадової особи;
- ❖ виконання окремих посадових функцій наставника практики та його професійних доручень;
- ❖ самостійна розробка практикантом ділових паперів;
- ❖ виконання індивідуальних проблемних завдань керівника практики;
- ❖ розробка пропозицій щодо вдосконалення роботи підрозділу, чи відповідної служби господарства тощо;
- ❖ ведення щоденника проходження практики;
- ❖ підготовка звіту про проходження практики;
- ❖ захист звіту на підсумковій конференції.

3.1. Організація та місце проведення практики

Базою виробничої переддипломної практики студентів є підприємства агропромислового комплексу, дослідне поле Херсонського державного аграрно-економічного університету, територіальні підрозділи Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів, фітосанітарні лабораторії, науково-дослідні установи та підпорядковані їм дослідні господарства, які мають відповідні можливості для забезпечення виконання затвердженої програми. Підставою для проходження виробничої практики є договір про проведення спільної навчально-виробничої діяльності між навчальним закладом і підприємством.

База практики створює для здобувачів належні організаційні та безпечні умови і надає їм методичну допомогу в отриманні досвіду практичної роботи, забезпечує підвищення їх професійного рівня шляхом залучення до безпосередньої практичної діяльності.

Від бази практики керівництво здійснюється провідними висококваліфікованими співробітниками агрономічної служби або керівниками цих установ, які безпосередньо працюють зі здобувачами.

Навчально-методичне керівництво щодо виконання програми практики здобувачами забезпечує методична комісія агрономічного факультету.

До керівництва практикою здобувачів залучаються досвідчені викладачі агрономічного факультету, які беруть безпосередню участь у навчальному процесі.

Керівник практики від навчального закладу:

- ✓ до початку практики контролює готовність бази практики, узгоджує порядок проходження практики з керівниками бази практики;
- ✓ проводить індивідуальний інструктаж здобувачів-практикантів про порядок проходження практики та з техніки безпеки, видає необхідні документи (направлення, програму, щоденник, методичні рекомендації та ін.);
- ✓ ознайомлює здобувачів з метою, завданнями та змістом практики, повідомляє про систему звітності після завершення практики;
- ✓ здійснює поточний контроль за роботою здобувачів-практикантів;
- ✓ контролює дотримання здобувачами-практикантами правил внутрішнього трудового розпорядку бази практики, забезпечення безпечних умов праці;
- ✓ оцінює роботу здобувачів на основі спостережень, характеристики з бази практики, звітної документації.

Керівник практики від бази практики:

- ✓ разом з керівником практики від навчального закладу відповідає за організацію, якість і результати практики здобувачів;
- ✓ виконує умови договору;
- ✓ організовує інструктаж (загальний та на робочих місцях) з техніки безпеки;
- ✓ визначає робоче місце здобувача-практиканта;
- ✓ створює умови для виконання програми практики та побутові умови;
- ✓ подає методичну та інформаційну допомогу у процесі виконання практикантом індивідуальних завдань;
- ✓ веде облік роботи практиканта та контролює його дії;
- ✓ складає характеристику на практиканта;
- ✓ не допускає виїзд здобувачів-практикантів із господарства без дозволу декана та керівника практики від господарства;
- ✓ повідомляє керівника практики від навчального закладу (або деканат) про допущені здобувачем порушення трудової дисципліни, правил внутрішнього трудового розпорядку бази практики, правил безпеки, невиконання доручень та недобросовісне відношення до практики за тел. (0552) 41-78-65 або письмово на адресу: 73006 м. Херсон, вул. Стрітенська, 23.

Обов'язки здобувача вищої освіти-практиканта

Під час виробничої практики здобувачі повністю підпорядковуються розпорядку господарства. По прибуттю на практику здобувач повинен пройти інструктаж з техніки безпеки, оформитися наказом по господарству. Здобувачу призначається керівник виробничої практики від господарства. З першого дня перебування на виробничій практиці здобувач знайомиться з господарством, ґрунтовою та агрохімічною картами, книгою історії полів. Разом з керівником

практики від господарства здобувач складає, згідно з програмою практики, календарний план своєї роботи на час практики і включається в повсякденну роботу підприємства. При цьому здобувач повинен:

- ✓ виконувати правила внутрішнього розпорядку бази практики, охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;
- ✓ чітко виконувати методичні вказівки керівників практики та завдання програми;
- ✓ приймати участь в розробці і складанні нарядів на роботи;
- ✓ проводити організаційний та агротехнічний інструктаж робітника на робочому місці;
- ✓ перевіряти розстановку робочої сили, с.-г. техніки, сільгоспмашин згідно з планом-нарядом;
- ✓ здійснювати контроль за якістю роботи та виконанням норм виробітків, приймати роботу, оформляти наряди на виконану роботу;
- ✓ систематично вести облік і виконувати аналіз виконаної роботи у щоденнику – у кінці кожного робочого дня заповнювати щоденник з виробничої практики, вказати вид роботи, її організацію, склад агрегату, норму виробітку, розряд, розцінку за норму, кількість та якість виконання роботи;
- ✓ брати участь в суспільному житті колективу;
- ✓ відповідати за виконану роботу;
- ✓ бути зразком для молоді і всіх працівників господарства;
- ✓ не залишати місця проходження виробничої практики без дозволу декана та керівника практики;
- ✓ своєчасно оформити і здати керівнику практики від навчального закладу звіт, скласти залік з практики.

3.2. Програма виробничої практики

За період практики здобувач зобов'язаний освоїти технології вирощування та захисту основних с.-г. культур, отримати необхідні практичні навички, набуті по спеціальним дисциплінам. У період проходження виробничої практики здобувачу необхідно звернути увагу на проведення нижче вказаних основних с.-г. робіт.

3.2.1. Весняні польові роботи

Практикант повинен приймати участь у визначенні стану озимих посівів після перезимівлі і проведенні агротехнічних заходів догляду за ними.

Практикант знайомиться з сортовим складом вирощуваних у господарстві культур, приймає участь у перевірці якості посівного матеріалу та підготовці насіння до сівби ярих культур.

Практикант повинен приймати участь у визначенні системи та строків проведення передпосівного обробітку ґрунту під культури суцільного способу посіву та просапні, перевіряти якість проведення та глибину передпосівного обробітку ґрунту, напрям руху агрегату відносно напрямку основного обробітку ґрунту, вирівняність поверхні, крихкість ґрунту та ступінь підрізання бур'янів.

Практикант приймає участь у комплектуванні та підготовці до роботи оприскувачів.

Практикант повинен провести контроль якості виконання заходів післяпосівного обробітку ґрунту на посівах культур суцільного способу сівби та просапних.

Після одержання сходів, здобувач визначає густоту стояння рослин.

Практикант повинен приймати участь у догляді за посівами с.-г. культур, заходах по боротьбі із бур'янами, хворобами та шкідниками.

3.2.2. Догляд за посівами та поливи с.-г. культур

Практикант повинен приймати участь у догляді за посівами с.-г. культур – у визначенні своєчасності, якості і проведенні розпушування ґрунту, підживлень, прополюванні, використанні хімічних засобів боротьби з бур'янами, хворобами та шкідниками.

Особливу увагу слід приділяти механізації догляду за посівами, комплектуванню робочих агрегатів.

Здобувач-практикант повинен ознайомитись з організацією робіт щодо створення тимчасової поливної мережі, організацією проведення поливів, визначенням норм поливів та роботою нової поливної техніки в господарстві, методикою застосування пестицидів через систему краплинного зрошення.

3.2.3. Збирання зернових, зернобобових та олійних культур

Практикант повинен проводити спостереження за станом та процесом досягання с.-г. культур, приймати участь у складанні плану апробації посівів зернових культур та проведенні апробації окремих культур.

Необхідно перевірити готовність збиральної техніки, транспорту до збирання врожаю, стан зерносховищ, току до прийому нового врожаю, складання плану розміщення зерна на довгострокове зберігання в господарстві відповідно з вимогами технології.

Разом з агрономом господарства практикант приймає участь у підготовці полів до збирання врожаю, визначенні строків та способів збирання врожаю (роздільне збирання, пряме комбайнування).

3.3. Впровадження наукових розробок та сучасного виробничого досвіду під час проходження практики

Здобувач-практикант приймає участь у впровадженні у виробництво прогресивних методів та прийомів, що підвищують урожайність с.-г. культур, вивчає їх ефективність.

Вивчає та узагальнює виробничий досвід кращих ланок та бригад господарства.

Проводить виробничу оцінку прийомів обробітку ґрунту, раціонального застосування органічних та мінеральних добрив, пестицидів, вирощування с.-г. культур за сучасними технологіями при комплексній механізації та з мінімальними витратами ручної праці.

Під час проходження виробничої практики здобувач приймає участь у проведенні виробничих дослідів, результати яких стануть матеріалом для написання кваліфікаційної роботи. Тема, схема дослідів та методика виконання дослідної роботи узгоджуються з керівником кваліфікаційної роботи – викладачем університету перед від'їздом здобувача на виробничу практику. У господарстві здобувач-практикант повинен зібрати необхідний матеріал згідно теми дослідження.

3.4. Профорієнтаційна робота здобувача-практиканта в господарстві

Під час виробничої практики здобувач проводить роботу щодо залучення до університету на денну і заочну форму навчання передової сільської молоді, застосовуючи різні форми роботи:

- ✓ зустрічі в середній школі з випускниками;
- ✓ розповсюдження в районі та господарстві об'яв про правила прийому до університету;
- ✓ бесіди з робітниками бригад, ланок на виробництві;
- ✓ індивідуальні бесіди з молодими робітниками господарства, що мають середню освіту;
- ✓ розповсюдження серед сільської молоді господарства, району буклетів про наш університет та матеріалів про історію, традиції агрономічного факультету і вузу в цілому, історію розвитку агрономічного факультету, його наукові школи, умови навчання та умови прийому до університету.

3.5. Звіт про виробничу практику та документація

Під час практики здобувач вищої освіти веде щоденник з виробничої переддипломної практики, в якому проводить записи всієї виконаної роботи за день, з її характеристикою й оцінкою. Основним документом про проходження практики є звіт, у якому практикант аналізує всі найбільш важливі показники діяльності бази практики, приділяючи основну увагу питанням захисту та карантину рослин.

Здобувач вищої освіти захищає звіт протягом першого тижня після завершення практики комісії, склад якої визначається розпорядженням завідувача кафедри за погодженням з методичною комісією факультету. Результат заліку з практики вноситься до заліково-екзаменаційної відомості і індивідуального плану (залікової книжки) здобувача вищої освіти за підписом голови комісії.

4. Програма виробничої переддипломної практики здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня

Термін проведення – II семестр

Тривалість практики – 8 тижнів (360 годин)

Формування програмних компетентностей та результатів навчання

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності та результати навчання
ЗК01.	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК02.	Здатність приймати обґрунтовані рішення.
ЗК06.	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК07	Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
СК1.	Здатність збирати та аналізувати релевантні дані, включно з аерозондуванням і моніторингом, та аналізувати релевантні дані, у тому числі за допомогою сучасних методів аналізу даних і спеціалізованого програмного забезпечення.
СК2.	Здатність розробляти та реалізовувати програми і проекти у сфері захисту і карантину рослин з урахуванням усіх аспектів вирішуваної проблеми, зокрема технічних, з використанням GPS-навігації, виробничі, експлуатаційні, комерційні, правові, питання охорони праці та навколишнього середовища.
СК5.	Здатність встановлювати та оцінювати сезонну і багаторічну динаміку чисельності регульованих шкідливих організмів та високоефективно застосовувати методи їх ліквідації.
РН05.	Обирати, розробляти і застосовувати з урахуванням новітніх досягнень науки і виробництва ефективні методи захисту рослин від шкідливих організмів з використанням інформації щодо фітосанітарного стану, прогнозів, екологічної ситуації і економічної доцільності.
РН07.	Розробляти сезонні, короткострокові, довгострокові прогнози на підставі даних, особливостей біологічного розвитку, розмноження і поширення шкідливих організмів.
РН08.	Планувати та управляти науково-дослідними, науково-технічними та/або виробничими проектами із захисту та карантину рослин і дотичних міждисциплінарних питань, базуючись на усвідомленні сучасних тенденцій розвитку науки, техніки та суспільства.
РН09.	Розробляти, обґрунтовувати та застосовувати фітосанітарні заходи захисту до рослинних багатств країни і навколишнього середовища загалом від занесення та поширення небезпечних карантинних шкідливих організмів.

Мета проходження виробничої переддипломної практики:
узагальнення і вдосконалення здобутих знань, практичних умінь та навичок (фахових компетентностей), оволодіння професійним досвідом для самостійної трудової діяльності, а також збір матеріалів для написання кваліфікаційної роботи.

Завдання виробничої практики:

- ❖ реалізація набутих теоретичних знань із обов'язкових і вибіркового компоненту ОПП Захист і карантин рослин в умовах бази практики;
- ❖ оволодіння навичками прийняття професійних управлінських рішень на різних рівнях організації підприємства (бази практики);
- ❖ набуття досвіду практичної роботи, необхідного для професійної виробничої та наукової діяльності у сфері захисту і карантину рослин.
- ❖ ознайомлення зі специфікою діяльності підприємства (бази практики), структурою його організації, роботою підрозділів, пов'язаних із сферою захисту рослин;
- ❖ проведення наукового дослідження відповідно до тематики кваліфікаційної роботи.

Після завершення виробничої практики здобувачі повинні:

знати:

- ✓ нормативно-правові документи, які регламентують діяльність бази практики;
- ✓ структуру комплексу шкідливих організмів у посівах (насадженнях) с.-г. культур на підприємстві;
- ✓ принципи побудови локальних і регіональних систем управління чисельністю шкідливих організмів;
- ✓ асортимент та технологічні регламенти застосування пестицидів відповідно до розроблених систем захисту;
- ✓ основи безпечного застосування пестицидів та агрохімікатів з урахуванням вимог до охорони навколишнього середовища.

вміти:

- ✓ підбирати, систематизувати, опрацьовувати і використовувати необхідну управлінську інформацію, вільно користуватися інформаційною базою;
- ✓ приймати професійні управлінські рішення на основі отриманої та проаналізованої інформації;
- ✓ складати документи, здійснювати їх облік і зберігання;
- ✓ проводити наукові дослідження й впроваджувати їх результати у виробництво;
- ✓ розробляти ефективні локальні системи захисту рослин від шкідливих організмів з урахуванням фітосанітарного стану, прогнозів, екологічної ситуації і економічної доцільності;
- ✓ розробляти прогнози різної тривалості з урахуванням динаміки розвитку популяцій шкідливих видів;
- ✓ аналізувати ефективність проведених заходів та обґрунтовувати доцільність їх проведення.

Програма виробничої переддипломної практики включає реалізацію загальних позицій:

- ❖ вивчення структури бази практики;
- ❖ вивчення функціональних обов'язків посадової особи – керівника практики, ознайомлення з робочим місцем;
- ❖ вивчення режиму роботи підприємства;
- ❖ ознайомлення за згодою керівника практики з робочими документами і матеріалами;
- ❖ вивчення нормативних та інструктивних документів, що стосуються діяльності підприємства та конкретної посадової особи;
- ❖ виконання окремих посадових функцій наставника практики та його професійних доручень;
- ❖ самостійна розробка практикантом ділових паперів;
- ❖ виконання індивідуальних проблемних завдань керівника практики;
- ❖ розробка пропозицій щодо вдосконалення роботи підрозділу чи відповідної служби підприємства тощо;
- ❖ ведення щоденника проходження практики;
- ❖ підготовка звіту про проходження практики;
- ❖ захист звіту на підсумковій конференції.

4.1. Організація та місце проведення практики

Базою виробничої практики студентів є підприємства агропромислового комплексу, дослідне поле Херсонського державного аграрно-економічного університету, територіальні підрозділи Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, фітосанітарні лабораторії, науково-дослідні установи та підпорядковані їм дослідні господарства, які мають відповідні можливості для забезпечення виконання затвердженої програми. Підставою для проходження виробничої практики є договір про проведення спільної навчально-виробничої діяльності між навчальним закладом і підприємством чи установою.

База практики створює для студентів належні організаційні та безпечні умови і надає їм методичну допомогу в отриманні досвіду практичної роботи, забезпечує підвищення їх професійного рівня шляхом залучення до безпосередньої практичної діяльності у сфері захисту рослин.

Від бази практики керівництво здійснюється провідними висококваліфікованими співробітниками, які безпосередньо працюють зі студентами, або керівниками цих установ.

Відповідальним за організацію і проведення практики є декан факультету.

Навчально-методичне керівництво щодо виконання програми практики студентами забезпечує методична комісія факультету.

Загальну організацію практики і контроль за її проведенням здійснює відповідальна особа, призначена деканом факультету. До керівництва

практикою студентів залучаються досвідчені викладачі агрономічного факультету, які беруть безпосередню участь у навчальному процесі.

Керівник практики від навчального закладу:

- ✓ до початку практики контролює готовність бази практики, узгоджує порядок проходження практики з керівниками бази практики;
- ✓ проводить індивідуальний інструктаж студентів-практикантів про порядок проходження практики та з техніки безпеки, видає необхідні документи (направлення, програму, щоденник, методичні рекомендації та ін.);
- ✓ ознайомлює студентів з метою, завданнями та змістом практики, повідомляє про систему звітності після завершення практики;
- ✓ здійснює поточний контроль за роботою студентів-практикантів;
- ✓ контролює дотримання студентами-практикантами правил внутрішнього трудового розпорядку бази практики, забезпечення безпечних умов праці;
- ✓ оцінює роботу студентів на основі спостережень, характеристики з бази практики, звітної документації.

Керівник практики від бази практики:

- ✓ разом з керівником практики від навчального закладу відповідає за організацію, якість і результати практики студентів;
- ✓ виконує умови договору;
- ✓ організовує інструктаж (загальний та на робочих місцях) з техніки безпеки;
- ✓ визначає робоче місце студента-практиканта;
- ✓ створює умови для виконання програми практики та побутові умови;
- ✓ надає методичну та інформаційну допомогу у процесі виконання практикантом індивідуальних завдань;
- ✓ веде облік роботи практиканта та контролює його дії;
- ✓ складає характеристику на практиканта;
- ✓ не допускає виїзд студентів-практикантів із господарства без дозволу декана та керівника практики від господарства;
- ✓ повідомляє керівника практики від навчального закладу (або деканат) про допущені студентом порушення трудової дисципліни, правил внутрішнього трудового розпорядку бази практики, правил безпеки, невиконання доручень та недобросовісне відношення до практики за тел. (0552) 41-78-65 або письмово на адресу: 73006 м. Херсон, вул. Стрітенська, 23.

Обов'язки здобувача вищої освіти-практиканта

По прибуттю на практику студент повинен пройти інструктаж із техніки безпеки, оформитися наказом по господарству. Студенту призначається керівник виробничої практики від господарства. З боку Університету навчально-методичне керівництво виробничою практикою студентів покладається на викладачів агрономічного факультету відповідним наказом. Під час виробничої переддипломної практики студенти повністю підпорядковуються розпорядку господарства.

З першого дня перебування на виробничій практиці студент знайомиться з базою практики. Разом з керівником практики від бази практики студент складає, згідно з програмою практики, календарний план своєї роботи на час

практики і включається в повсякденну роботу підприємства. При цьому студент повинен:

- ✓ ознайомитися із завданнями, організацією та діяльністю структурних підрозділів господарства та системою взаємодії між ними;
- ✓ приймати участь в аналізі та підведенні підсумків за результатами основних робіт;
- ✓ приймати участь у розробці та обґрунтуванні заходів хімічного захисту рослин від шкідників, хвороб, бур'янів та вибору препаратів;
- ✓ приймати участь у розробці системи застосування добрив;
- ✓ приймати участь у складанні та проведенні нарядів на роботи;
- ✓ проводити організаційний та агротехнічний інструктаж працівників на робочому місці;
- ✓ здійснювати контроль за дотриманням вимог та якістю робіт;
- ✓ приймати участь в аналізі ефективності використання матеріальних, технічних, фінансових та трудових ресурсів і результатів виробничої діяльності;
- ✓ приймати участь в аналізі відповідності існуючих технологій захисту рослин сучасним вимогам с.-г. виробництва;
- ✓ приймати безпосередню участь в оформленні первинної та звітної документації;
- ✓ у кінці кожного робочого дня заповнювати щоденник з виробничої практики, де вказувати вид та зміст роботи, надавати пропозиції щодо покращення якості виконуваних робіт;
- ✓ працювати відповідно розпорядку роботи, визначеного на підприємстві та календарного плану проходження практики;
- ✓ не залишати місця проходження виробничої практики без дозволу керівника практики та відома декана;
- ✓ приймати участь у суспільному житті колективу;
- ✓ бути гідним представником навчального закладу;
- ✓ своєчасно оформити і здати керівнику практики від навчального закладу звіт, скласти залік з практики.

4.2. Програма виробничої переддипломної практики

Під час проходження практики в підприємствах агропромислового комплексу, на дослідному полі Херсонського державного аграрно-економічного університету, науково-дослідних установах та підпорядкованих їм дослідних господарствах здобувач вищої освіти:

- ✓ опановує сучасні екологічно безпечні та економічно ефективні технології захисту рослин, навчається робити розрахунки прогнозу появи, розвитку та поширення шкідливих організмів, використовувати систему спостережень за їх розвитком, сучасні способи та форми їх обліку;
- ✓ визначає критичні періоди органогенезу рослин, у які вони заселяються або уражуються шкідливими організмами та є чутливими до присутності бур'янів, вивчає асортимент і обсяг засобів захисту рослин в господарстві;

- ✓ приймає участь у роботах по визначенню фітосанітарного стану посівів, насаджень та прогнозу втрат урожаю від шкідливих організмів;
- ✓ розробляє разом із спеціалістами господарства карти заселення, розповсюдження шкідників, хвороб та бур'янів на сільськогосподарських угіддях господарства;
- ✓ самостійно визначає видовий склад та оцінює роль паразитичних хижих комах;
- ✓ організовує обстеження сільськогосподарських угідь щодо виявлення карантинних об'єктів і оцінює ризик їх розповсюдження в різних екологічних зонах;
- ✓ забезпечує разом із спеціалістами господарства захист посівів або насаджень від шкідливих організмів у конкретних умовах виробничої діяльності;
- ✓ вивчає і здійснює раціональне застосування хімічних засобів захисту рослин від шкідливих організмів. Аналізує ефективність застосування фізичних, механічних і біофізичних засобів в захисті рослин;
- ✓ вивчає сучасний досвід із принципів добору сортів сільськогосподарських рослин за ознаками стійкості до шкідливих організмів, поширених у конкретному господарстві;
- ✓ здійснює фітопатологічний та ентомологічний контроль за вирощуванням, збиранням, очищенням та зберіганням насіння, навчається складати необхідну документацію для насінневого і сортового контролю;
- ✓ вивчає досвід із організації використання ентомофагів, мікробів-антагоністів та промислових форм біопрепаратів у технологіях захисту рослин від хвороб і шкідників;
- ✓ опановує методи визначення термінів проведення польових робіт після застосування пестицидів;
- ✓ проводить наукове дослідження згідно обраної тематики та збирає матеріал для написання кваліфікаційної роботи;
- ✓ опановує систему заходів охорони навколишнього середовища та охорони праці;
- ✓ приймає безпосередню участь у проведенні організаційно-технологічних заходів із захисту сільськогосподарських культур від шкідливих організмів;
- ✓ навчається визначати потребу в матеріально-технічних засобах, спецодязі, засобах індивідуального захисту для роботи з пестицидами;
- ✓ аналізує асортимент хімічних та біологічних засобів, що включені в «Державний реєстр пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні», особливості їх застосування при обробці насіння, садивного матеріалу, догляду за посівами сільськогосподарських культур у період вегетації та під час зберігання врожаю;
- ✓ дотримується правил і вимог техніки безпеки та виробничої санітарії при застосуванні засобів захисту рослин у господарстві, попередження виробничого травматизму, професійних захворювань;

- ✓ вивчає спеціальну літературу та іншу науково-технічну інформацію, досягнення вітчизняної та зарубіжної сільськогосподарської науки;
- ✓ засвоює на практиці методи регулювання чисельності фітофагів та розвитку хвороб сільськогосподарських рослин;
- ✓ вивчає сучасні методи захисту рослин в умовах обмеженого застосування хімічних засобів та екологізації сільськогосподарського виробництва;
- ✓ ознайомлюється з Державними стандартами на продукцію, насіння і посадковий матеріал;
- ✓ опановує методи розрахунків економічної ефективності застосування пестицидів проти шкідливих організмів;
- ✓ збирає матеріал

Під час проходження практики в територіальних підрозділах Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, фітосанітарних лабораторіях, здобувач вищої освіти:

- ✓ ознайомлюється із нормативно-правовими актами, інструкціями та іншими нормативними документами у сфері захисту і карантину рослин в Україні;
- ✓ вивчає науково-технічні досягнення та передовий досвід розвитку міжнародного співробітництва з питань захисту і карантину рослин (міжнародної організації та експертів Європейської та Середземноморської організації із захисту рослин – ЄОКЗР, Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО) тощо);
- ✓ опановує методи ентомологічної, фітопатологічної, гельмінтологічної, гербологічної експертизи з метою виявлення та/або ідентифікації регульованих шкідливих організмів об'єктів регулювання, що імпортуються, експортуються, реекспортуються, перевозяться в межах України або транзитом територією України;
- ✓ приймає участь у проведенні обстеження рослин, продуктів рослинного походження та інших об'єктів регулювання;
- ✓ приймає участь у проведенні обстеження земель сільськогосподарського призначення і земель лісового фонду, місць обігу об'єктів регулювання;
- ✓ проводить аналіз фітосанітарного стану посівів і насаджень та виявляє шкідливих організмів;
- ✓ проводить наукове дослідження згідно обраної тематики та збирає матеріал для написання кваліфікаційної роботи.

4.3. Збір експериментального матеріалу для наукової роботи

У період практики здобувач вищої освіти повинен провести наукове дослідження згідно отриманого завдання та зібрати вихідні матеріали до написання кваліфікаційної роботи. Тема, схема досліду та методика проведення експерименту узгоджуються з науковим керівником кваліфікаційної роботи перед від'їздом студента на виробничу практику. Студент несе персональну відповідальність за дотримання методики дослідження, спостережень та агротехніки в досліді.

Керівник наукової роботи:

- ✓ бере участь у виборі об'єкту виробничої практики;

- ✓ надає студенту допомогу у розробці календарного плану роботи на весь період практики із зазначенням черговості виконання окремих етапів;
- ✓ рекомендує студенту необхідну методичну і наукову літературу, довідникові матеріали й інші джерела відповідно до теми роботи;
- ✓ систематично надає студенту консультативну допомогу;
- ✓ забезпечує високу якість проходження виробничої практики;
- ✓ перевіряє якість виконання роботи;
- ✓ подає завідувачу кафедри письмовий звіт про проведення виробничої практики із зауваженнями і пропозиціями щодо її поліпшення.

Для виконання наукової роботи необхідно:

- ✓ оволодіти методикою закладання польового досліду, проведення фенологічних та супутніх спостережень за ростом і розвитком сільськогосподарської культури;
- ✓ оволодіти методикою проведення наукового дослідження у сфері захисту і карантину рослин;
- ✓ оволодіти методикою проведення обліків та аналізу отриманих даних за розвитком шкідливих організмів;
- ✓ опанувати методику проведення оцінки стійкості (толерантності) сортів і гібридів сільськогосподарських культур до шкідливих організмів;
- ✓ дослідити вплив окремих технологічних прийомів вирощування с.-г. культури на розвиток і поширення шкідливих організмів;
- ✓ визначити біологічну, господарську та економічну ефективність протруйників, гербіцидів, фунгіцидів, інсектицидів проти шкідливих організмів, які обумовлені темою наукової роботи;
- ✓ проаналізувати умови праці, стан виробничого травматизму в господарстві, розмір бюджетних асигнувань, виділених на охорону праці;
- ✓ запропонувати заходи щодо охорони навколишнього середовища від забруднення пестицидами, мінеральними добривами та іншими токсичними речовинами в господарстві.

Проведення спостережень та досліджень бажано фіксувати на фотознімках, які можуть бути використані для оформлення кваліфікаційної роботи та звіту з виробничої практики.

Здобувач вищої освіти-практикант приймає участь у впровадженні сучасних методів та прийомів захисту рослин, що підвищують урожайність сільськогосподарських культур, досліджує їх ефективність в умовах бази практики.

4.4. Профорієнтаційна робота здобувача вищої освіти-практиканта на базі практики

Під час виробничої переддипломної практики здобувач вищої освіти проводить роботу щодо залучення на навчання до університету потенційних абітурієнтів, застосовуючи різні форми роботи:

- ✓ зустрічі в середній школі з випускниками;

- ✓ розповсюдження на базі практики інформації про правила вступу до університету;
- ✓ індивідуальні бесіди зі співробітниками бази практики, які мають середню або вищу освіту;
- ✓ розповсюдження буклетів про університет: його історію, традиції, перелік спеціальностей, умови та правила вступу до університету тощо.

4.5. Звіт про виробничу переддипломну практику та документація

Під час практики здобувач вищої освіти веде щоденник-звіт з виробничої переддипломної практики, в якому проводить записи всієї виконаної роботи за день, з її характеристикою й оцінкою. Основним документом про проходження практики є щоденник-звіт, у якому практикант аналізує всі найбільш важливі показники діяльності бази практики, приділяючи основну увагу питанням захисту та карантину рослин.

Здобувач вищої освіти захищає щоденник-звіт протягом першого тижня після завершення практики комісії, склад якої визначається розпорядженням завідувача кафедри за погодженням з методичною комісією факультету. Результат заліку з практики вноситься до заліково-екзаменаційної відомості і індивідуального плану (залікової книжки) здобувача вищої освіти за підписом голови комісії.